

OPBOUW

weekblad tot opbouw van het gereformeerde leven

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

redactie: dovenetel 45 - Heerenveen

adm. kon. wilhelminalaan 38, leersum

J. D. Janse — Rijswijk

Gemeenschap der heiligen

*Zie — hoe goed en hoe liefelijk:
't zitten van broeders ook sámen!
zo goed als olie op 't hoofd
die neerdaalt
op de baard . . . de baard van Aäron
die neerdaalt
op de boord van zijn gewaad
als dauw van Hermon
die neerdaalt
op de bergen van Sion, want:
dáár gebiedt de HERE de zegen!
Leven tot in eeuwigheid.*

Ps. 133

Zo klein is deze psalm, dat hij geheel kon afgedrukt.

Zo fijntjes, dit lied, als een miniatuur in een middeleeuws handschrift. Haarscherp staat het uitgetekend. Ziet u de lijnen lopen? In de vertaling hierboven is wat opsiering uit de gebruikelijke verdwenen. Olie vloeit neer en een baard golft, mooi gevarieerd. Maar de oorspronkelijke tekst doet het drie keer met hetzelfde 'neerdalen' en die zo aangedikte lijn moet duidelijk zijn. „Zie, hoe goed” — en dan kijkt de psalm om zich heen naar al die broeders samen. Dat is een horizontale lijn. Maar sterker aangegeven, speels maar onmiskenbaar, met de stille aandrang van 't herhaalde 'neerdalen' is de verticale lijn. Psalm van de onderlinge liefde. Of, meer nog, van de zégen, van boven?

—o—

Ieder zittend onder zijn eigen wijnstok en vijgeboom, dat is het goede van het beloofde land. Elk zijn eigen erf verkregen.

Maar bij tijden staan ze op en verlaten het, gáán ze op en komen samen. Dan zitten al die broeders óók 's samen. En dát is goed!

Zo hebben ze eens Paasfeest gevierd, onder Hizkia. Zeven dagen lang. Na afloop van de feestweek besloten ze unaniem nog zeven dagen door te gaan. Samen te blijven. Zo goed was 't. Heel Juda was er en

zelfs weer overgebleven van de tien stammen erbij.

Zie toch, hoe goed. Dat is niet iets om over te discussiëren.

Of over te zeuren. Zo van „waarom moet ik naar de kerk?”

Dat is iets van: Kom en zie. Gemeenschap der heiligen wordt ervaren.

—o—

Hoe kom ik aan juist déze kwalifikatie, deze invulling van het samenzijn als broeders, dáár? Wel, let op de beelden en waar die onze aandacht heenbuigen.

Het verkwikkende van dat samenzijn — óók zo eens samen — wordt getekend met prachtige beelden uit het oosterse leven.

De verfrissing van olie op verhitte hoofden en de weldaad van dauw op uitgedroogde bodem.

Maar als die beelden zijn opgeroepen gebeurt er wat mee.

Ze worden omgebogen naar een bepaalde kant.

De olie op 't hoofd die verfrissend langs je wangen in de baard loopt, komt terecht in de baard van..... Aäron!

En de dauw van Hermon, dat is in 't hoge noorden, die komt — alweer — terecht op de bergen van..... Sion!

't Komt als een verrassing, 't is nogal een sprong: van Hermon op Sion, maar het verraaft wáár de dichter

dat zag: het zitten van broeders ook samen.

Die eerste regel van de psalm is in het bekende israëlsche liedje „Hinne ma tov uma naiem...” een eigen, gesecculariseerd, leven gaan leiden. Maar de psalm heeft het over meer dan kibbutsleven of zo.

—o—

„Het zitten van broeders ook samen” — dáár, waar Aäron is, op de Sion. Waar HIJ woont. Die tenslotte dan ook zelf in deze psalm genoemd wordt. Met name genoemd, de HERE, nadat al zo mooi naar Hem verwezen is, in dit kunstig lied van de Heilige Geest. Want nu moeten we nog letten op dat 'neerdalen'.

Driemaal komt het terug, monotoon, nadrukkelijk.

En dat in zo'n kort lied. Er staat geen woord teveel in.

Al lijkt het vrij overbodig om ook die baard nog eens tussen beiden te laten neerdalen. Dat spreekt toch vanzelf.

Maar daaruit blijkt dan de begeerte van de dichter ons vooral te attenderen op dat éne, dat er uiteindelijk dan ook uitkomt.

Er zit in de beelden een beweging, van boven naar beneden.

De olie druipt af naar beneden.

Van hoofd naar baard en nog verder.

En als dan de gedachten geleid worden naar de olie over de priester

— dat is zéker: van Boven.

De dauw daalt ook af, van de hoge Hermon naar de nederige bergen van Sion, maar dauw dáált ook neer, van Boven, waar alle goede gaven van neerdalen.

Het is niet toevallig, dat neerdalen.

En het is ook niet maar 'de natuur'.

Hier wordt al verwezen naar de Hand van Hem, die dan tenslotte ook wordt genoemd als degene, die dáár, waar de broeders samenzijn, waar Aäron Hem vertegenwoordigt, op de Sion, waar Hij woont, de zegen gebiedt.

—o—

De zegen! Zie toch, hoe goed. Wat? Al die broeders ook eens samen.

Je ontmoet elkaar. Je viert feest met elkaar.

Maar wát maakt het nu zo goed? Maken ze dat zelf? Is het het 'sociale' of is er meer? De psalm geeft zelf het antwoord. Leidt ons er kunstig heen en dan komt het hoge woord eruit:

„want daar gebiedt de HERE de zegen!”

Daar breng je maar niet wat in, daar krijg je wat mee van Boven.

Méér dan alleen de zegen. Maar dáárin wordt het vóór het uiteengaan nog eens samengevat, alles-in-een verpakt je meegegeven.

Ontroerend moment, de schare nog eenmaal vergaderd onder de zegnende handen van 'Aäron'. Die het móét doen: gij zult de Israëlieten zegenen, Num. 6. Daar gebiedt de HERE de zegen. Gebod voor de priester. En de HERE kan die uitgesproken zegen dan ook ontbieden.

Zo als Hij de regen, de dauw, gebiedt. Neer te dalen.

De zegen is meer dan olie op 't hoofd en dauw op de bodem.

Die doen een mens even opleven.

De zegen betekent: leven tot in eeuwigheid.

—o—

Een oudtestamentisch lied. Ik zette er boven: Gemeenschap der heiligen. Zo kennen wij dit nog. Broeders en zusters samen.

En wat is de essentie van die gemeenschap? Leest u het nog eens na in de Catechismus. De schatten en gaven van boven.

Vergeet in het goede (of ook gede verticale lijn niet, zo fijn getebrekkige) van dat „zitten samen” kend in deze psalm.

Dat maakt het goed. DIE maakt het goed. Met Zijn zegen.

Je 'maakt' het niet zelf, niet samen. Nota bene: leven tot in eeuwigheid!

IN DIT NUMMER

- 49 Ds J. D. Janse,
Gemeenschap der heiligen
- 50 Ds G. Janssen,
Het verbond Gods
- 51 Dr A. H. Bergsma,
Zorg voor het huwelijk - 1
- 52 D. W. L. Milo,
Vast staat nu de wereld
- 53 Drs P. J. van Kampen,
Saai boek - opwindend verleden
- 55 B. Jongeling,
Ingezonden

G. Janssen — Nijverdal

Het verbond Gods

'Sleutelbegrip'

Als ik me niet vergis wordt er in de kring van onze kerken vrij weinig over het verbond, dat de HERE met zijn volk heeft gesloten uitdrukkelijk gesproken en geschreven. Wellicht vindt dit mee zijn verklaring in de tijd rondom de vrijmaking in de jaren veertig. Toen stond het verbond in het middelpunt van de strijd op leerstellig gebied en dat heeft meegebracht dat ook in de eerste jaren ná de vrijmaking veel over het verbond werd gesproken, soms op zulk een manier dat het wel leek dat er geen goed woord over de waarheid kon worden gezegd of het wóórd verbond moest er bij gezegd worden. Tot in de toen nog gebruikelijke thema's en verdelingen van de preek werd het wóórd verbond vaak onmisbaar geacht. Het is mogelijk dat dit een reactie heeft gewekt: men werd het overmatig gebruik van het woord moe en hield er mee op alles te passen in een formeel verbondsschema. Ik geloof dat het zo ook is gegaan met het woord 'belijdenis'. De belijdenis werd in de jaren zestig van bepaalde zijde zo naar voren gehaald, dat het wel scheen alsof zij eenzelfde plaats in de kerk had als het Woord van God zelf. Ook dat heeft een reactie teweeg gebracht, met name in de kring van onze kerken.

Intussen, alle leven uit reactie is gevaarlijk.

Onlangs is het tweede deel van de Dogmatiek van dr. B. Wentsel, Gereformeerd predikant te 's-Gravenhage, verschenen, een knap stuk werk, dat getuigenis aflegt van een grote belesenheid en een scherp theologisch inzicht. In dit deel van ruim 600 bladzijden worden een 50 bladzijden gewijd aan het verbond, volgens de in de dogmatieken gebruikelijke indeling: het werkverbond, het Noachitische verbond, het verbond met Abraham, het Sinaitische verbond en het nieuwe verbond. Veel bekends wordt toch op een eigen wijze naar voren gebracht, en dat in confrontatie met allerlei nieuwere theologische (of niet-theologische) meningen. Daarbij worden belangrijke opmerkingen gemaakt, die ook onder ons opmerkzaamheid verdienen, b.v. over de historiciteit van Adam, van de zondeval, het pseudo-geloof van de evolutionist; het dualisme tussen geloof en natuurwetenschap (scherp gekarakteriseerd als schizofrenie!) enz. Inzake de strijd over het verbond in de vrijmaking stelt de geleerde auteur teleur, door uit te gaan van de tegenstelling objectief-

subjectief, hoewel hij de werkelijkheid van bondsbreuk in het nieuwe verbond terecht wil handhaven.

Maar dat ik in dit artikel op deze dogmatiek wijs, heeft toch zijn oorzaak in iets anders. Dr. Wentsel typeert het verbond als sleutelbegrip voor het verstaan en de uitlegging van de Heilige Schrift. De bedoeling van deze term, ook wel hermeneutische sleutel genoemd is de volgende: We kunnen de Heilige Schrift alleen goed verstaan en uitleggen als we haar verstaan als allereerst en allermest het boek van het verbond van Jawhe met zijn volk. Het verbond, zo zegt hij, moet fungeren als het verbindend beginsel, zoals de ringband of de spiraal van een cahier. Waar het verbond niet wordt erkend, raakt de eenheid zoek.

Op zichzelf is deze stelling niet nieuw. In de dertiger jaren van deze eeuw heeft de heer A. Janse van Biggekerke op zijn wijze dezelfde gedachte naar voren gebracht, met name wel heel sterk in zijn kostelijke boekje: *De heerlijkheid der Psalmen als liederen des Verbonds*. Janse laat daarin zien dat de psalmen misverstaan worden als men ze opvat als liederen van de „godsdiensstige ziel”, maar pas in hun heerlijkheid voor ons opengaan als we ze lezen en zingen als liederen

van het verbond, dat de ganse mens omvat en centraal de Christus tot inhoud heeft. Door de psalmen leert de kerk zingen van Gods verbond, pag. 35.

Actualiteit

Het bovenstaande behoeft enige nadere uitwerking.

Wat gebeurt er wanneer we het verbond niet zo verstaan. Als we niet met Wentsel het verbond kennen als één van de meest passende hermeneutische sleutels (mogelijk zelfs de enig juiste) om de structuur, de inhoud en de zin van de HS en alle onderdelen van het christelijke geloof te ontsluiten? (pag. 145) Dr. W. werkt dit breder uit, dan ik hier kan weergeven. Maar op één ding wil ik hier toch wijzen. Ik doe het met zijn eigen woorden: Waar dit verbond „niet functioneert, daar wordt de aandacht van Jawhe en zijn beloften als centrale factor verplaatst naar het gelovig subject (als enkeling of groep), dreigt de bekeerde, belijdende of met Geest vervulde mens in het middelpunt te komen staan (vgl. het piëtisme, baptisme, petecostalisme, d.i. een richting in de Pinksterbeweging, G.J.), krijgt het antropocentrisme van bepaalde ervaringstheologieën zijn kans en ligt het terrein open voor groepsvorming, sektarisme en een reeks kersplitsingen rondom deelwaarheden”, pag. 148.

Wat dr. W. hier zegt is niet mis, maar het is wel de waarheid.

Het gelovig subject staat vandaag in brede kring in het middelpunt van de belangstelling en krijgt een ongehoorde aandacht. Zijn ervaringen worden beslissend geacht. De Waar-

heid heet zelfs opgebouwd te worden met zijn medewerking, vgl. het synodale rapport over het Schriftgezag: God met ons! Het individualisme viert hoogtij. De groep wordt op één lijn gesteld met de kerk of er zelfs voor in de plaats gesteld. En heel de christenheid valt in brokstukken uiteen! Omdat het verbond niet meer in zijn betekenis wordt gekend en erkend. Deelwaarheden vervangen het geheel van de Schriftuurlijke Waarheid, in de kerk beliden en de verschillende groepen gaan met verschillende delen aan de haal. En de groepen blòeien zolang er een charismatische figuur is waar ze zich omheen kunnen groeperen. De met Geest vervulde mens, om met dr. W. te spreken. En de 'kerken' zijn natuurlijk dood of op sterven na dood. Want er is daar zo weinig leven, er zijn zo weinig met 'Geest vervulde mensen'. Maar de vraag waar God wóónt en zijn verbond wordt gehouden in een het ganse leven omvattende wandel, wordt niet gesteld. De godsdienstigheid viert hoogtij, 'de gemeente moet worden vernieuwt' en daaraan werken mensen mee, die van de gemeente zelf nimmer een sikkepit hebben begrepen.

Wat de Here aan goeds werken wil door zijn Geest ook langs ongewone wegen, zullen we aan Hem overlaten, wij hebben de roeping om zijn Woord te belijden ook in onze eigen tijd en dat ook met toespitsing op die tijd. Dat is o.m. het laten zien van de betekenis van zijn Verbond voor het verstaan van zijn Woord en het leven in het verbond. Het gaat daarbij niet — ik hoop dat dit duidelijk is — om een of andere dogmatische constructie, die buiten het leven staat. Het gaat daarbij ook

CHRISTELIJKE POLITIEK

Mijn bijdrage van de vorige week vergt correctie en aanvulling. In het eerste deel van de notitie staat „Er is een zaaksgerechtigheid tegenover God”. De welwillende lezer zal ontdekken dat deze zin niet klopt met de rest van het betoogde. Ik bedoelde juist het tegenovergestelde. Er is nooit een zaaksgerechtigheid van een zondaar tegenover God. In onze democratie is het een recht van elke burger om een politieke partij op te richten of te steunen. Maar dit recht in de democratie is niet automatisch een recht dat we voor het aangezicht des HEREN kunnen en mogen aangrijpen. Ik ben bang voor veel ongebrokenheid in de politiek. Wat we zien is dat de afval groot is. De los van God beweging wint nog steeds veld. En dat is niet buiten onze schuld wat de politiek betreft. Dat is ook op ander gebied niet buiten onze schuld, maar ik beperk het nu maar even tot het politieke terrein. Een verbroken en verbrij-

pastorale notities

DOOR
H. AMELINK

zeld hart wordt door de HERE niet veracht. Maar van verbroken-zijn en verbrijzeld-zijn is in de christelijke politiek niet veel te merken. Het is niet waar dat in elk tijds-gewricht onze roeping dezelfde is. Het past ons zelf naar alle geboden Gods te leven. Het past ons niet die geboden aan anderen op te leggen. De passage over Jozef en Daniël is in het ongerede geraakt. Jozef en Daniël hadden een politieke roeping, zo zegt men. Want het besturen van een land rangschikken wij onder de politiek. Maar Daniël en Jozef fungeren als mensen die de HERE vreesden in dictaturen. Die van Nebucadnezar is het voorbeeld gebleven in de Bijbel hoe een koning in hoogmoed zich kan stellen tegen God. Babel is een woord dat tot in het laatste Bijbelboek blijft door-

klinken. En Jozef en Daniël kregen dan ook niet de opdracht de samenleving, waarin ze een belangrijke positie hadden, te reformeren of iets dergelijks. Ze kregen de opdracht te zorgen voor het behoud van het volk Israël en te zoeken het welzijn van Egypte en Babel. Ook is het volk Israël nooit geroepen geweest om het heidendom bij andere volkeren te bestrijden. Die roeping bestond er wel binnen Israël. Niet buiten Israël. K. J. Popma zegt in zijn boek „Eerst de Jood maar ook de Griek” dat de Joden terecht een verband zagen tussen hun vrijheid en hun geloof. Bij zijn verklaring van Johannes 8. Maar zo, zegt hij terecht: „Het was een afvallig geloof, en daarom heeft hun consequentie hen tot de verwoesting gebracht”, blz. 196. Ik pleit ervoor dat alle christenen die aan politiek doen, gaan nadenken over politiek onder de slaande hand des HEREN. Wat klaagt een mens? Ieder klage over zijn eigen zonde. Dat geldt ook voor politieke partijen, die christelijk willen zijn.

niet om een als-maar-het-wóórd-verbond-naar-voren-brengen, maar om de zaak, die in het verbond besloten ligt. Wanneer Bavinck in zijn grote dogmatiek schrijft over de bestemming van de mens, dan brengt hij daarbij het verbond ter sprake en deze grote, fijnzinnige theoloog schrijft dan dit diepe woord: deze zaak (van het verbond) „kan noch mag prijsgegeven, wijl het verbond het wezen der religie is”, II, pag. 530.

Een uitstapje

Het verbond plaatst ons op 'katholieke' grondslag: het omvat heel ons leven, ook in huwelijk en gezin, ook in ambt en dagelijks beroep, ook in wetenschap en politiek. Overall doet het ons de Here ontmoeten en wil het ons voor zijn aangezicht doen wandelen. Op het erkennen van Gods verbond wil alle individualisme en persoonlijke vroomheid-los-van-de-gemeente, van Gods volk stuk breken. De kerk is geen vereniging van losstaande individuen, die elkaar hebben gevonden krachtens diepe, innerlijke zielsverwantschap, maar het volk van Gods verbond, dat HIJ zich tot zijn volk verkoren heeft. In dat volk, in die gemeenschap heb ik te leven, daarmee heb ik me door het geloof één te weten en daarmee heb ik samen te leven. Niet wat IK denk, wat IK gevoel, wat IK meen heeft mij te leiden, maar het Woord van de God van het verbond, het gelóóf, dat ik met de anderen gemeen heb. En ik heb te leven voor de God van het verbond en voor de gemeenschap, die niet IK heb gezocht, maar die HIJ gegeven heeft. Het 'individue' wordt in deze gemeenschap niet verstikt, maar opgenomen en meegevoerd in de gemeenschappelijke dienst aan de ene God en Vader van onze Here Jezus Christus. En zo bereikt het zijn bestemming, om met Bavinck het spreken. Alle andere IK-wegen leiden naar verstrooiing en verwoesting. Het leven in het verbond bewaart ons voor die verschrikkelijke eenzaamheid, waarover de mens-van-de-wereld in onze tijd zo klaagt. Niet slechts voor een gevoel van eenzaamheid, dat al erg genoeg is, maar bovenal voor de werkelijke eenzaamheid, die het schrikkelijke gevolg is van het gaan op eigen, zelfgekozen wegen, los van de gemeenschap van Gods volk en zijn geloof. Het Ik denk, Ik meen, Ik geloof voert in deze woestijn van de werkelijke eenzaamheid, waaruit geen verlossing mogelijk is dan door bekering tot Gods verbond.

En onze kinderen.

Zij ook behoren tot Gods verbond: geen Vondelingen, maar Bondelingen. Daarom hebben zij recht op een christelijke opvoeding door hun ouders en op een goede catechisatie, waar zij worden bekend gemaakt met Gods beloften, die ook voor hen gelden. Meer recht dan op het duur-

ste speelgoed, als ze klein zijn, en op de beste schoolopleiding, hoe belangrijk die ook is, als ze groter worden. Het Baptisme, dat behoort tot een van de sterk aan invloed winnen stromingen, weet van de ze rechten van onze kinderen niet. Hier is een waarschuwing op zijn plaats. Het Baptisme heeft een geheel eigen leer over het verbond ontwikkeld en spreekt er ook druk over. Het maakt zich druk over het verbond met Abraham en het Sinaïtisch verbond en het Nieuwe Verbond en onderwijst er zijn volgelingen over. Ik vrees dat die er meer van weten dan heel wat gereformeerde mensen in onze tijd. Ook in onze kerken?

Maar vergis u niet. Die uiteenzettingen dienen om het verbond, zoals daar over gesproken wordt in het Oude Testament voor te stellen als voor ons van geen enkele betekenis meer. Het verbond met Abraham en op de Sinaï heet zelfs niet eens geestelijk, maar louter vleselijk van karakter. Zo worden de kinderen buiten het verbond gesloten en wordt in het Nieuwe Verbond plaats geruimd voor het individualisme, dat zo kenmerkend is voor deze beweging, die ook haar stem laat horen in de noodzakelijk geachte 'vernieu-

wing van de gemeente' in onze tijd! Daarom zal het nodig zijn dat onze gemeenten en catechisanten weer grondig worden onderwezen ook in de leer der verbonden, om tegen veldwinnende dwaalleer gewapend te zijn. Het gaat tenslotte om onze kinderen, wier recht op de doop gehandhaafd moet worden, want ze zijn geen vondelingen, maar bondelingen... die jongens en meisjes. Zo worden ze nogal eens aangesproken in de kerk. Daar is geen kwaad van te zeggen, ze horen er bij. Daarom mogen ze ook best eens in de kerk aangesproken worden. Dat doen de apostelen ook in hun brieven: kinderen, weest uw ouders gehoorzaam (in de Here), want dat is recht, Ef. 6 : 1 en dan volgt er: En gij, vaders, verbittert uw kinderen niet. De kinderen onderscheiden van de vaders! Zo mogen zij in de preek ook wel eens apart worden aangesproken, hoewel het nooit de bedoeling kan zijn dat het overige van de preek aan hen voorbij gaat, omdat het hun boven de pet gaat! Maar dit is natuurlijk heel iets anders dan dat de jongens en meisjes aan het begin van de preek afzonderlijk worden aangesproken náást de broeders en zusters, zoals dat tegenwoordig ook in onze kerken is

te horen als de preek begint: broeders en zusters... Dat is natuurlijk goed. Daar zit de gedachte van het verbond achter. Waar dit niet wordt erkend, zegt men: geachte luisteraars of beste mensen of iets soortgelijks. Broeders en zusters dus, niet in een evangelisatiesamenkomst, maar in de samenkomst van het volk van God, de gemeente. Daar zit de werkelijkheid van het verbond achter in het spreken van de predikant. Maar als hij dan vervolgt: jongens en meisjes, alsof die géén broeders en zusters zijn en met die woorden niet ook reeds aangesproken zijn, dan denk ik bij mezelf: daar zit de AVRO achter of een af andere omroep, zonder dat m'n collega daar bij stil staat. Radio en T.V. moeten de aanspraak in de kerk niet tot voorbeeld dienen. Onze kinderen zijn geen vondelingen, maar bondelingen. En moderne aanspraken van buiten de kerk moeten ook niet voor het geringste dit besef doen verzwakken. Overigens: de preken zelf zijn vaak prima. Eén van de grootste zegeningen over onze kerken is dat er schriftuurlijk wordt gepreekt met alle verschil van aanpak en uitwerking. Dat mag ons wel zeer dankbaar stemmen.

A. H. Bergsma — Kampen

Zorg voor het huwelijk - 1

Referaat van dokter A. H. Bergsma dat hij onlangs hield op de Centrale Diaconale Conferentie.

Tot voor kort had ik nooit gedacht aan een diaken in verband met een echtscheiding. Tot voor kort, dat wil zeggen vóór U mij uitnodigde om over dit onderwerp wat te zeggen.

En als U mij gevraagd had: hoe ligt de taak van een diaken bij een echtscheiding, wat zou er dan van hem verwacht worden, dan had ik in mijn argeloosheid dunkt me geantwoord — vanzelfsprekend. Echtscheidingen gaan gepaard met financiële problemen. En waar is een diaken meer en beter op zijn plaats?

In het jaarverslag van de Stichting voor jeugdzorg en maatschappelijk werk van de Nederlands Gereformeerde Kerken over 1981 lees ik het volgende:

„... in de Christelijke hulpverlening is de psychologische begeleiding van mensen c.q. gezinnen, die met zichzelf of met elkaar over hoop liggen, al jaren een zwakke schakel.

„...praktisch onmogelijk is het christenpsychiaters of -psychologen te vinden, die hen in hun angsten en zorgen, die dikwijls ook samen-

hangen met geloofsvragen, kunnen bijstaan en helpen.

„...hier en daar zijn tekenen in de medische wereld dat men steeds minder neigt naar een medische behandeling, maar een psychologische behandeling of begeleiding voorschrijft. En wat blijkt dan de medische behandeling te zijn?

„...dat medici in dergelijke gevallen in hun gemeente (d.w.z. Rotterdam-Overschie) bijna uitsluitend kalmerende middelen verstrekten, zonder dat er van enige psycholo-

gische begeleiding sprake was. Zij, dus de diakenen uit Rotterdam, gaven enkele schrijnende voorbeelden van wat leden van hun gemeente op dit punt overkomen was”.

Dus naar mijn mening zijn we quitte: van U verwacht ik geld. En van mij verwacht U een schrijnend voorbeeld van een goed recept, voor een kalmerend middel.

Met andere woorden: we verwachten niet veel van elkaar! Natten en pappen.

En ondertussen?

Ondertussen schrijft de ethicus van de Vrijgemaakte Theologische Hogeschool, prof. J. Douma, een boekje, voor het kerkvolk! Over echtscheiding.

Ondertussen lees ik in hetzelfde Jaarverslag van de Stichting, dat 34% van de 850 contacten van de medewerkers en de cliënten gaat over huwelijks- en echtscheidingsproblemen. Dat wil dus zeggen dat over 1981 de maatschappelijke werkers 290, zegge tweehonderd en negentig, gesprekken gevoerd hebben, met zijn tweeën, in gevallen waarin mensen in hun huwelijk met elkaar over hoop liggen. In onze kerken was het dus nodig dat er door twee deskundigen 435 uur gesproken werd met mensen die het in hun huwelijk niet meer zagen zitten!

Er moet dus wel wat aan de hand zijn.

Dat kun je ook wel aflezen tussen de regels door uit andere dingen. Ik zal u eens een deel voorlezen van

een gebedsbrief. Een brief van de Nederlands Gereformeerde Kerk van Kampen aan de broeders en zusters in Zuid Afrika. U weet wel, al die kleine kerkjes, daar aan de andere kant van de wereld. Waar ze zo tobben met al die restanten van het heidendom, maar waar honderden bekeerd en gedoopt zijn. Broeders en zusters die ons, geleerden in het Koninkrijk van God en rijken naar de wereld tot voor kort maandelijks vroegen voor hen te bidden. Maar sinds kort sturen wij ook gebedsbrieven waarin wij aan hen vragen voor ons te bidden.

Brief d.d. 8 oktober 1982 aan de broeders in Zuid Afrika:

„...doorbreek de macht van de boze. In sommige levens, ook in onze gemeente, gaat de boze verwoestend rond. Huwelijken wankelen (!), de verhouding tussen ouders en kinderen wordt verstoord. Ook is in veel gevallen de verhouding tot God gestoord. Heer sta ons bij...”

Aldus een gedeelte uit een brief waarin om hulp gevraagd wordt.

Er is dus wel wat aan de hand.

Met huwelijken die in de kerk zijn ingezegend, omdat, zoals in Kampen nog steeds bij de afkondiging wordt gezegd, „zij deze huwelijke staat begeren te beginnen in Gods Naam, en tot Zijn Lof te voleindigen...”.

En zet daar eens naast het volgende gedichtje:

Wat wil je toch?

Zeg maar niets meer

alle hoop is ziek

de vruchten opgegeten

de bron is opgedroogd

de haat volwassen geworden

wat nog beginnen moest

is al voorbij

een doodgeboren kind

wat wil je dan nog?

je hebt toch al eens woestijn van mij gemaakt?

Tot Zijn Lof voleindigen en dan bekennen — hij, mijn man, laat me altijd in de steek als ik hem nodig heb.

Hoe dienen de diakenen?

Naar mijn gevoel kunnen we het beste dat bezien vanuit de praktische situatie.

Als de diaken komt is er al heel wat gebeurd. Maar aanvankelijk vertellen ze niets. Ze vertellen niets aan de diaken. Want er was naast alle andere ook een geldelijk probleem. En daarvoor werd de diaken uitgenodigd. Maar na enkele bezoeken raakt het geld op de achtergrond. Of ook wel er zijn problemen ge-

weest die aanvankelijk financiële problemen leken.

Maar daar kom je wel achter.

Er groeit een band tussen de diaken en het gezin. Over het geld wordt niet meer zoveel gepraat en dan komt het andere. De relatieproblematiek. De verstoorde verhouding tussen man en vrouw. Of de problemen met de kinderen. De diaken wordt een huisvriend, als het goed is.

Of om een beeld te gebruiken: aanvankelijk kom je voor de nasleep, maar ze gaan je de „voorsleep” vertellen. En wat moet je daarmee?

Wat moet je als diaken aan met een huwelijksprobleem? En dan komt er een gevoel van machteloosheid. Moet je partij kiezen? Moet je zeggen dat je het best kunt begrijpen? En als christen mag je het niet goed vinden! En wat is er allemaal wel niet gebeurd tussen deze twee mensen? En waar moet je de tijd vandaan halen? Want dat krijg je wel door, deze dingen vreten tijd. En wat is dan hulp bieden? Moet je je op de vlakte houden? Moet de predikant ingeschakeld? Of de ouderling? En als je de dingen voor je ziet zie je gewoon dat ze uit elkaar móeten!

En is het allemaal waar wat ze je vertellen?

En wat verwachten ze van je? Stellen ze hulp op prijs? En wat moet je zeggen over al die toestanden die er komen met de kinderen? Want dat is wel te zien: die krijgen een enorme knauw!

En waarom in vredesnaam komen we zo laat?

Wat moet je met je gevoel van machteloosheid?

—★—

En nu vraagt U mij als huisarts iets aan U te zeggen over hoe een diaken dienen moet.

Daarvoor zal het nodig zijn eerst iets van mijzelf te vertellen.

Hopenlijk, en naar ik meen te weten, ben ik niet één van die artsen die U beschrijft in Uw jaarverslag. Na mijn artsopleiding heb ik een groot aantal cursussen gevolgd, in gesprekstechniek, relatieproblemen e.d. Of korter gezegd: mensen die in de problemen zitten poog ik te helpen op een andere manier dan door ze te kalmeren. Net zo goed als de brandweer, die ook niet verder komt als hij aan brandbestrijding doet door de omstanders een blinddoek voor te doen. Laat staan de mensen in het brandend huis zelf. Er moet geblust. Maar wel vakkundig. Anders wordt het erger, of je vliegt zelf in de brand.

(wordt vervolgd)

D. W. L. Milo — Dalmally

Vast staat nu de wereld

Enkele jaren geleden stelde paus Johannes Paulus II een commissie in. Deze commissie zou de wetenschappelijke controverse over Copernicus' theorie van een stilstaande zon en een draaiende aarde moeten oplossen en eerherstel voor Galilei voorbereiden. Wij hebben (op 11-1-80) in dit blad een artikel „Eerherstel voor Galilei” geplaatst. Daarbij gingen wij er van uit, dat Galilei uiteraard gelijk had gehad. Deze had immers slechts vastgelegd — wat Copernicus voor hem deed, maar onder wetenschappelijke geheimhouding — dat de opvattingen van een draaiende zon en een stilstaande aarde primitief en verouderd waren.

Galilei kwam hiermee in strijd met de letter van de Bijbel en heeft dat terdege moeten weten. Maar wij meenden, met de overgrote meerderheid van de denkende mensheid, dat Galilei genoemde mensheid een dienst had bewezen en moedig de kerkelijke inquisitie heeft getrotseerd.

Vandaag blijkt die zaak niet zo simpel te liggen. En dat is de paus duidelijk gemaakt.

Er zijn voldoende argumenten gebleken, die de Bijbelse gegevens over een draaiende zon en een stilstaande aarde wetenschappelijk bijvallen. In het verre Westen is een groep bijbelgetrouwe astronomen bezig aan te tonen, dat Copernicus en Galilei fout waren. Ze gaan er van uit, dat het geen nietes-welles-spelletje is, maar dat de wetenschap, die zich vier eeuwen lang min of meer aan Copernicus hield, daarmee in een slop is geraakt en de groeiende vragen niet aankan. Onder de groeiende vragen, die met Copernicus' opvatting verband houden, vallen onder meer evolutionisme, existentialisme en ontkerstening... zaken die onze aandacht waard zijn.

In een door genoemde werkgroep — zich noemende Tychonian Society, naar Tycho Brahe die het model van een draaiende zon voorstelde en wiens opvattingen aansluiten bij zee- en ruimtevaart uitgegeven bulletin van 1981 troffen we zelfs een complete preek aan, welke ds T. R. Ingram te Houston heeft gehouden. In Houston, zoals u weet het Amerikaans centrum voor de ruimtevaart, werd voor een aantal ruimtevaartdeskundigen het Bijbelse licht voor de wetenschap aangereikt.

De preek wordt halverwege onderboken. Het slot volgt aanstaande week. Dan hopen we ook te onthullen, wie de redacteur van het Tychonian Society Bulletin is: een onder ons zeer bekend broeder, die vanuit Kampen naar Canada emigreerde.

Hier volgt de eerste helft van de preek, door ds T. R. Ingram op 16-8-81 te Houston gehouden.

„Vast staat nu de wereld, zij wankelt niet”, psalm 93 : 1. Deze psalm en bijzonder deze tekst zet ons onverwacht midden in de ruimteleer. Kosmologie, ruimteleer, is de studie van de bouw en samenhang van het heelal. Dat is allereerst sterrekunde. De moderne geest schrikt terug voor kosmologie. Maar ze is er en ze gaat niet meer weg.

Dit korte simpele vers is wellicht de Schriftuurlijke sleutelgarantie voor een ruimteleer, die de aarde als centrum van het heelal ziet. Het is zeker niet de enige garantie, maar wel de meest onmisbare. Voor de moderne geest schijnt dit vers een erg zwak riet, om er een compleet beeld van de hemelen aan op te hangen. Het kan zelfs worden afgedaan als een dichtelijke overdrijving, of een foutieve vertaling, of als een tegemoetkoming aan mogelijke onwetendheid bij de oude mensheid. Maar geen enkele van deze uitvluchten houdt bij nader onderzoek stand tegenover de eenvoudige verklaring en zijn blijkbare bedoeling.

Wat de kennis van de astronomie in oude tijden betreft, van de Maya's af in Zd-Amerika tot de Egyptische piramidebouwers toe, de thans beschikbare bewijzen van hun hoge kennis zijn adembenemend. Wie die zaken serieus bestudeert is bijna sprakeloos. Tussen haakjes: de idee, dat de Waarheid zelf in de heilige schrift zich bij menselijke domheid zou kunnen aanpassen, is eigenlijk godslasterlijk: zo wordt de Heilige Geest medeplichtig gemaakt aan een vroom bedrog. Wat dichtelijke vrijheid betreft: die is tot op zekere hoogte aanvaardbaar; maar een lofzang over de onbewegelijkheid van een voorwerp, dat niet slechts ronddraait maar ook zou rondcirkelen met misschien duizelingwekkende snelheid, gaat te ver.

Wat mij betreft ik heb geen bezwaar om bijvoorbeeld, sprekende van een draaiende tol die op zijn plaats blijft, te zeggen dat die stilstaat. En zo meen ik dat we de woorden „zij wankelt niet” kunnen lezen als: de aarde draait om haar as, maar cirkelt niet door het heelal.

De oude smoes van foutief handschrift of slechte vertaling kunnen we wel vergeten. Alle vertalingen komen in hun bedoeling overeen. Daarom zeg ik dat we met de neus op de vraag worden gedrukt: is het waar of niet, dat God de aarde zo vast heeft gesteld, dat zij niet bewogen kan worden?

Als de aarde zo vast is gesteld in het heelal, dan is Copernicus' theorie met de zon als vast middelpunt in het heelal (welke theorie nu vierhonderd jaar regeerde) nabij haar verdwijning. Indien niet — dan is de Schrift hier onjuist en dat is geen kleine of onbelangrijke zaak. Als de Schrift hier onjuist zou zijn dan kan zij overal onjuist zijn. Het is evenmin goed de andere doodoener te kiezen: dat de Bijbel niet een boek voor de wetenschap is, maar over geestelijke dingen spreekt en dat wij ons daarom niet hoeven te pijnigen met de vraag, wat het Woord tot de wetenschap heeft te zeggen. „Als Ik u aardse dingen heb verteld en u gelooft niet, hoe zou u geloven als Ik u van hemelse dingen spreek?”, vroeg Jezus.

De kern van de taal en het beeld van deze psalm wijzen naar iets, dat we kennen, iets dat algemeen aanvaard wordt als voorbeeld, als illustratie, zelfs als argument, voor zijn gelijkenis met de hemel. Zonder twijfel bezingt deze psalm het koningschap van Christus. „De Heer is koning!”, zo klinkt de inleiding. Dan worden de grens en de aard van zijn koningschap breder aangegeven. Te beginnen met het feit dat Hij de schepper is: Hij maakte alle dingen in hemel en op aarde, de zienlijke en de onzienlijke. Daaruit volgt met zekerheid, dat Hij groter is dan zijn schepping: onomstotelijk is Hij zo groot, dat niets boven Hem denkbaar is. De Heere is koning. Dan volgt dat Hij de Heer is over de hele aarde, inclusief haar bewoners. Zo grijpt de kosmologie onweerstaanbaar in de religie en de theologie in. En kosmologie is van de hoogste religieuze betekenis, omdat zij een zichtbaar beeld levert van geestelijke werkelijkheden, die daar achter liggen. Ruimteleer verstrekt ons een kaart van de hemelen, ten gebruike van de mensheid, die de aardse orde moet regelen. Die leer helpt onze geest de onzichtbare werkelijkheden begrijpen, welke zij afspiegelt.

—O—

P. J. van Kampen — Zeist

Saai boek – opwindend verleden

Er heeft stellig nooit een saaier en zwaarder boek bestaan; het is even eentonig als een prairie... In één opzicht heeft het echter iets tot stand gebracht.

Amerika is, evenals Afrika, een werelddeel van de toekomst; het Boek van Mormon heeft er een historisch en wonderbaarlijk verleden voor geschapen.

Sir Richard Burton. 1862

Vier boeken

De Mormonen aanvaarden vier boeken als door God geïnspireerd en dus gezaghebbend. Dat zijn:

- * de Bijbel (voor zover deze goed is vertaald!)
- * het Boek van Mormon
- * Leer en Verbonden
- * de Parel van Grote Waarde

Mormonen ontkennen dat er enig wezenlijk verschil zou bestaan tussen de inhoud van de Bijbel en de boodschap van het Boek van Mormon. Méér nog, de Bijbel spreekt zelfs over dit Boek, aldus Mormonen. Ze wijzen dan op Openbaring 14 vers 6: Daar lezen we:

„En ik zag een andere engel vliegen in het midden des hemels en hij had een eeuwig evangelie, om dat te verkondigen aan hen die op aarde gezeten zijn...”. Dit „eeuwig evangelie”, zeggen Mormonen, is niets anders dan het Boek van Mormon. (Ja, denk ik dan, bewijs dit maar eens. Anderzijds, hoe bewijs ik dat het niet waar is?)

Het Boek van Mormon

weten niets van hun boek! de vertaling van het Boek van Mormon. Het is verrassend te zien hoe weinig Christenen uit de kerken dat boek ooit hebben ingezien. Het geeft ons onmiskenbaar een gespreks-

Op de vierde dag van de schepping maakte God de twee grote lichten: het grootste om de dag te regelen, het kleinere voor de nacht; ook schiep Hij de sterren. „En God plaatste ze in het firmament van de hemel, om licht op de aarde te geven en om de dag en de nacht te regelen; ook om het licht van de duisternis te onderscheiden. En God zag dat het zeer goed was”.

Eerder is gezegd, dat het licht van boven was geschapen voor „aanwijzingen” (1:14). Aanwijzingen — voor wie? Voor de mensen op aarde natuurlijk. Waarschijnlijk de tekenen van de dierenriem, de zodiac. Voor seizoenen? In elk geval voor de tijden van zaaien en oogsten op aarde. Ook om de dagen en de jaren aan te geven; dus voor onze tijdrekening.

Welnu, luister goed. Het bestel van dag en nacht is toevertrouwd aan de grote hemellichten. Zij oefenen gezag uit over de aarde. Kinderlijk gezegd? Lach nog niet. Het eiste tenminste vier generaties van grote studiekoppen in de wereld, om te ontdekken (en nog maar kort geleden) wat de Egyptische piramidebouwers wisten en gebruikten in hun alledaagse leven. Dat is deze simpele waarheid: dat onze aardse gewichten en maten afhankelijk zijn van de menselijke tijdrekening. Wie het systeem van tijdrekening, maten en gewichten vaststelt regeert alle menselijke zaken.

De man, die dit alles aan het licht bracht, zei: „het in verband brengen van de tijd met de andere maten is zo belangrijk, dat ik, na tientallen jaren onderzoek op oude eenheden, nog één detail miste, dat al mijn vondsten samen bruikbaar zou maken. Totdat Peter Tomkins de sluier van mijn ogen wegnam, door me duidelijk te maken: dat de omloopsnelheid van het firmament 1000 geografische ellen (van 52 cm) per seconde bedraagt”.

Hoort u dat? In dit tijdperk, dat sedert 400 jaar in de klauwen van Copernicus' ruimteleer heeft gelegen, spreekt een groot geleerde, wiskundige en astronoom, over de „omloop van het firmament”. Hij spreekt niet maar over de zon, de maan of de planeten; het firmament betekent het totaal van alle vaste sterren! De gehele hemel, zegt hij, draait om de aarde. En dat niet alleen, maar de omloopsnelheid levert de mensheid, vanaf ons eerste weten, de gondslog voor het complete stelsel van tijd, gewicht en maat.

(wordt vervolgd)

nadeel in contact met Mormonen. Zij kennen de Bijbel, citeren eruit, gaan er mee om (op andere wijze dan ik zou doen, overigens). Wij... weten niets van het boek!

Zelf heb ik reden gehad het boek tweemaal te lezen; de visie van Richard Burton (zie boven) kan ik me goed voorstellen! Het valt niet mee door het boek heen te komen. Toch, wie dit boek niet kent, kent ook de Mormonen niet!

De opbouw

Het Boek van Mormon is tamelijk complex van aard. Het is, volgens Joseph Smith, geschreven door Mormon, de vader van de goddelijke boodschapper Moroni. Het oorspronkelijke verhaal is neergeschreven op een aantal gouden platen alsmede op een serie platen van koper.

Men onderscheidt vier bronnen:

- a. de platen van Nephi. Hierbij Grote Platen die „de wereldse geschiedenis der betrokken volken” beschrijven en de Kleine Platen, die „grotendeels godsdienstige kronieken bevatten”. (De periode die beschreven wordt, loopt van 590 v. Chr. tot 385 A.D. Bijna 1000 jaar dus.)
- b. de platen van Mormon, door Mormon samengesteld met vele opmerkingen en een voortzetting van de geschiedenis, door

Mormon zelf beschreven, en met toevoegingen van Moroni, de zoon van Mormon.

- c. de platen van Ether. Deze gaan over een andere bevolkingsgroep, de Jaredieten. Ook door Moroni geredigeerd.
- d. de koperen platen van Laban. Een soort bijlage/archief. Dit werk is, volgens Mormonen, gelijk aan de inhoud van het Oude Testament.

Deze vier „bronnen” zijn in totaal weer onderscheiden in 15 boeken, steeds naar de voornaamste schrijver ervan genoemd. Net als de Bijbel is het Boek van Mormon dus een „verzamelbundel”; alles is onder goddelijke inspiratie geschreven, zeggen de Mormonen.

Omstreeks het jaar 421 „verzegelde Moroni, de laatste Nephittische geschiedschrijver, het heilige geschiedboek en verborg het in des Heren hoede, opdat het in het laatste der dagen tevoorschijn zou worden gebracht...” Dat laatste gebeurde dus, toen anderhalve eeuw geleden Joseph Smith het werk vond en vertaalde. Ook officieel beleven we dus al 150 jaar „eindtijd”.

Waar gaat het om?

Het boek van Mormon spreekt over twee verschillende volkeren, die beide - op verschillende manieren -

vanuit de Oude Wereld naar Amerika zijn overgestoken en daar een bloeiende cultuur hebben gekend. De Jaredieten staken naar de Nieuwe Wereld over ten tijde van de Torenbouw van Babel. De Nephieten en Lamanieten bereikten Amerika in de tijd van Jeremia de profeet. Beide groepen mensen werden zeer talrijk, zeer welvarend en machtig. Beide groeperingen gingen te gronde; tot de laatste man, vrouw en kind werd hun volk uitgeroeid. We moeten dus constateren dat Amerika een land is van bloeiende beschavingen, maar dat die beschavingen werkelijk totaal zijn verdwenen. Mormoonse archeologen zoeken, heb ik begrepen, naarstig de grond van Noord- en Zuid-Amerika af naar bewijzen voor hun „geschiedvisie”. Belangrijker voor ons is: waarom kwamen deze mensen naar Amerika en ook: waarom gingen die volken te gronde?

De Jaredieten

Het verhaal van de Jaredieten staat geschreven op 24 gouden platen, die gevonden werden in de dagen van (de Nephietische) koning Mosiah. Na een geslachtslijst concentreert het verhaal zich op Jared: „welke Jared met zijn broeder en hun gezinnen, met enkele anderen en hun gezinnen van de grote toren kwamen ten tijde, dat de Here de spraak van het volk verwarde, en in Zijn gramschap zwoer, dat zij over de ganse aarde zouden worden verspreid” (Ether 1 vers 33). Het verhaal begint dus in de tijd van de torenbouw van Babel, die in de Bijbel in Genesis 10 vermeld staat. In het dal Nimrod gekomen, spreekt Jareds broeder met de Here, die, in een wolk gehuld, hem verschijnt. De Here maakt duidelijk dat ze op reis moeten gaan.

„En de Here wilde niet toestaan dat zij aan de andere zijde der zee in de wildernis zouden verblijven, maar Hij wilde dat zij naar het land der belofte zouden komen, dat boven alle andere landen te verkiezen was en dat de Here God voor een rechtvaardig volk had bewaard. En in zijn toorn had Hij de broeder van Jared bezworen dat allen, die van die tijd af voor eeuwig dit land van belofte zouden bezitten, Hem, de ware en enige God, moesten dienen of anders zouden zij worden weggevaagd...” (Ether 2 : 7, 8).

We lezen verder hoe men naar de oevers der zee gaat, maar niet scheep gaat. Men blijft vier jaar lang in tenten wonen, in de plaats Moriancumer. God verschijnt dan opnieuw, bestraft de lakse emigranten, waarop men concreet aanstalten maakt om over te steken. „En zij bouwden boten, zoals zij ze eerder hadden gebouwd, op aanwijzing des Heren. En ze waren klein, en licht op het water, ja, zo licht als een vogel op het water. En ze werden gebouwd op zulk een wijze dat ze uitermate dicht waren, zodat ze zelfs water konden houden als een schaal... Het aantal vaartui-

Twijfelaars

„Bent u een mens? Waar is dan uw begrip voor dat wat menselijk is: de twijfel, het verlangen? U hebt uzelf met zekerheid omhangen, hoewel de angst u door de naden glipt.

Kom, stap eens van die sokkel en ga naast mij staan, sta daar niet als een standbeeld van weetstelligheid, maar toon mij wie u bent in werkelijkheid en laat mij zien wat God u heeft gedaan...”

Zó is de twijfelaar alleen gebleven:

„Wie twijfelt, heeft geen geloof”, weet de een. Een tweede schopt hem ergens anders heen en heeft de twijfel tot geloof verheven...

... een woordenwolk, een fijne mist die staat tussen de twijfelaar en Gods gelaat.

JOHAN MAARDAPPER

Lezen: Psalm 77

gen dat gebouwd werd, was acht. En de broeder van Jared ging op naar de berg... en hij smolt uit de rots zestien kleine stenen, die wit en helder waren, ja, als doorschijnend glas...”. Hij roept God aan, die hem verschijnt. „En toen de broeder van Jared deze woorden had uitgesproken, ziet, toen strekte de Here Zijn hand uit en raakte de stenen een voor een met Zijn vinger aan. En de sluier werd voor de ogen van de broeder van Jared weggenomen en hij zag de vinger des Heren; en deze was gelijk de vinger van een mens, gelijk vlees en bloed...” (Ether 2 : 16, 17; 3 : 1, 6) Hij valt ter aarde uit vrees en zegt: „Ik zag de vinger des Heren en vreesde dat Hij mij zou slaan; want ik wist niet, dat de Here vlees en bloed had”. (3 : 8)

Leiding

Met de schepen gaat men op weg. God heeft voor een soort navigatiesysteem gezorgd, de kleine stenen. God ondersteunt de reis: „Terwijl zij op de wateren waren, hield de wind nimmer op in de richting van het beloofde land te waaien en aldus werden zij voor de wind uitgedreven... En aldus werden zij voortgedreven; en er was geen zee-monster, dat hen kon breken, evenmin een walvis die hen kon deren; en zij hadden voortdurend licht, hetzij boven of onder water. En aldus werden zij driehonderdvier en veertig dagen voortgedreven” (Ether 6 : 8, 10, 11).

Leven in het Beloofde Land

Als men veilig is geland, leeft men voorspoedig in het nieuwe land.

Dan komt het ogenblik waarop de eerste generatie leiders oud worden en spoedig zullen sterven. Als men de nakomelingen bijeen brengt om hen te tellen en hun wensen te vernemen, worden ze smartelijk getroffen door de wens van hun volk een koning te ontvangen. Niettemin is de eerste koning Orihah (die overigens pas aan de regering komt als vele kandidaten vóór hem geweigerd hebben) een zeer rechtvaardig man. Na zijn regering komt het echter tot onenigheid en strijd. Hun land zal later dan ook „Verwoesting” heten.

Verschillende hoofdstukken van het boek spreken dan over de vele oorlogen en complotten die de Jaredieten hebben meegemaakt. Na (onder andere) een verhaal van een prinses die danst om haar aanstaande man te bewegen het hoofd van de koning af te hakken (vergelijkbaar met het verhaal van de dood van Johannes de Doper) waarschuwt de eindredacteur Moroni de „niet-Joden” niet evenzo te gaan zondigen en bloed te vergieten. (Einde hoofdstuk 8)

Nadat vele geslachten zijn heengegaan en de woorden van profeten des Heren tegen deze praktijken in de wind zijn geslagen, treedt de profeet Ether op. Moroni, de eindredakteur, spreekt over de profetiën van Ether, die aan het boek zijn naam gegeven heeft. Ether was een machtig man voor Gods aangezicht:

„Want hij vertelde hun waarlijk van alle dingen sedert het begin van het mensdom en dat nadat de wateren van dit land waren weggelooeid, het een land werd, boven alle andere land te verkiezen, een uitverkoren land des Heren... En dat het de plaats van het Nieuwe Jeruzalem was, dat uit de hemel zou neer-

komen, en het heiligdom des Heren. Ziet, Ether zag de dagen van Christus, en hij sprak aangaande een Nieuw Jeruzalem in dit land... Groot en wonderbaar waren de profetiën van Ether; doch men achtte hem als niets en men wierp hem uit; en overdag verborg hij zich in de holte van een rots en des nachts ging hij uit... des nachts sloeg hij verdelgingen gade die over het land kwamen” (Ether 13 : 2, 3, 4, 13, 14)

Het einde der Jaredieten

De „verdelgingen” kwamen, toen een paar politieke rivalen tegen elkaar optrokken en elkaar ontmoetten bij de heuvel Cumorah, waar Joseph Smith later de platen zal vinden.

Als het hele volk van ettelijke miljoenen door de oorlogshandelingen is omgekomen, blijven ten slotte de twee tegenstanders over. Met de volgende episode eindigt de geschiedenis van de Jaredieten, het talrijkste volk dat de Here gemaakt had. „En toen de nacht kwam, waren er twee en dertig van het volk van Shiz en zevenentwintig van het volk van Coriantumr. En zij aten en sliepen en bereidden zich erop voor de volgende dag te sterven... En drie uur lang streden zij en bezwijmden wegens bloedverlies. En toen de mannen van Coriantumr voldoende kracht hadden gekregen om te kunnen lopen, stonden zij op het punt om voor hun leven te vluchten... En toen zij allen, behalve Coriantumr en Shiz door het zwaard waren gevallen, was Shiz wegens bloedverlies bezwijmd. En nadat Coriantumr op zijn zwaard had geleund om een weinig uit te rusten, sloeg hij Shiz het hoofd af. En nadat hij Shiz het hoofd had afgeslagen, verhief Shiz zich op zijn handen en viel; en nadat hij naar adem had gesnakt, stierf hij. En Coriantumr viel ter aarde en lag alsof hij levenloos was”. (Ether 15 : 25-32)

Nawoord

Het einde van het eerste bedrijf. Alle rivalen zijn dood, het talrijkste volk ter wereld is tot op de laatste man omgekomen. Gods oordelen komen uit.

Het volgende bedrijf komt spoedig. (In het boek van Mormon duurt het een groot aantal jaren, voor ons slechts één week.) Dan trekken de Nephieten over, van Israël naar Amerika.

Toch even wat notities:

- Merkwaardig dat de Here een vinger heeft van vlees en bloed! Dat hangt sterk samen met de mormoonse godsvoorstelling, zoals we nog zullen zien...
- Merkwaardig ook dat God hen bijna een jaar lang laat varen. Columbus deed er van Spanje tot de Bahama-eilanden vijf weken over. De afstand vergelijkend, heeft hij er ongeveer tien keer

korter overgedaan dan dit volk, door Gods wind voortgedreven...

- Er moeten in Amerika grote steden en beschavingen bestaan hebben vóórdat in het Oosten beschavingen opkamen. Mormonse archeologen zoeken door naar de bewijzen...
- Typisch dat Jaredieten „niet-joden” worden genoemd. Toen ze uit het Oosten vertrokken, was er nog geen volk Israël! Later zijn de Israëlieten verre verwanten aan „de overkant” niet bewust. Het omgekeerde kennelijk wel...

Volgende keer: het Boek van Mormon over de Nephieten.

Ingezonden

In Opbouw 27, no. 5 van 4 febr. 1983 begint een artikel van A. H. Algra te Maassluis met de vraag: „Kan het zijn, dat de lier, die sinds lang niet meer ruischte... Is dat niet van Bilderdijk, die geruime tijd niet geschreven had, maar toen toch weer aan een vers begon?” Het antwoord op deze vraag moet zijn: Neen, deze dichtregels zijn van Da Costa, wiens Vijf en twintig jaren, Een lied in 1840, ermee begon. Da Costa schreef overigens „sints” en niet „sinds”.

Nu ik toch schrijf nog het volgende: In Opbouw 26, no. 47 van 17 dec. 1982 staat een bespreking van K. Deddens, Het liep uit op Trente. Deze bespreking begint met „De Kamper hoogleraar Deddens...”. Maar als ik me niet vergis is D. Deddens, niet K. Deddens in Kampen hoogleraar. Laatstgenoemde is predikant in Groningen.

B. Jongeling, Groningen

Kerknieuws

Beroepen te Haarlem: ds A. van der Dussen van Hardinxveld-Giessendam.

Preekconsent — De regio Enschede-Zwolle heeft voor de duur van 1 jaar preekconsent verleend aan H. J. Bruins, Wanningstraat 30, 8031 ZW Zwolle, tel. 05200-40224 (038-54022 - over een paar weken).

Cogma — Nagelaten is te vermelden dat het verslag van de Cogma-reis (voorige week) van de hand was van ds H. Stolk uit Kampen.

Langerak — Met ingang van 3 febr. j.l. is het scribaat van de Nederlands Gereformeerde Kerk te Langerak (Z.H.) gewijzigd en is nu: A. van Middelkoop, Lekdijk 39, 2967 GB Langerak, tel. 01843-1293.

Oproep — Dringend huisvesting gezocht voor Australische predikant en zijn vrouw.

Wie kan ons helpen aan gemeubileerde woonruimte in Noord-Holland voor de maanden mei tot en met augustus 1983. Reacties zo spoedig mogelijk maar voor eind februari richten aan scriba Ned. Geref. Kerk Hoorn, tel. 02290-35163.

Waarschuwing — Op grond van de ervaringen van een Ned. Geref. predikant en de door hem verkregen inlichtingen worden alle Ned. Geref. predikanten gewaarschuwd voor een oplichter, die met 'zielige verhalen' geld probeert los te krijgen. Het gaat om een korte, gezette man, plm. 35 jaar oud. Deze man mist het topje van een van zijn vingers.

Nieuws uit breder kring

Werkboek Moslimkinderen op een Christelijke school — De Stichting voor verbreiding van het Evangelie onder Moslims in Nederland hield in november vorig jaar een conferentie over „Moslimkinderen op een christelijke school”. De daar gehouden toespraak over dit onderwerp van prof. dr J. Verkuy, alsmede de gepresenteerde onderwijsmodellen zijn - aangevuld met nog enkele bijdragen - vastgelegd in een werkboek. Dit gestencilde verslag van 40 pagina's is te bestellen door overmaking van van f 9,25 (f 5,- plus f 4,25 verzendkosten) op giro 980.980 t.n.v. Inwendige Zending, Amersfoort, onder vermelding van: werkboek Moslimkinderen. In de genoemde Stichting participeren de GZB, de IZB, de Stichting Morgenlandzending en de Chr. Geref. Kerken.

C.O.G.G.-Conferentie — Het Contact Orgaan Gereformeerde Gezindte belegt op woensdag 16 maart a.s. een conferentie, die in dit Lutherjaar zal staan in het teken van de hervormer uit Wittenberg.

Drs K. Exalto, Benthuizen, zal refereren over het onderwerp: Luther en zijn betekenis voor de gereformeerde gezindte.

Deelnemers aan deze conferentie gelieven zich zo spoedig mogelijk op te geven bij de secretaris, in ieder geval voor 10 maart, ds J. H. Velema, Whemelaan 6, 8071 GZ Nunspeet, telef. 03412-1379. Kosten f 20,-, koude lunch inbegrepen; te voldoen via giro 880514 van de secretaris.

Deelname staat open voor iedere belangstellende. Gehoopt wordt op een goede opkomst.

De Here nam tot Zich in Zijn eeuwige heerlijkheid ons trouw, meelevend lid en oud-presidente

J. DE VRIES-GEERTSEMA

„Want het leven is mij Christus en het sterven gewin”.
Filippenzen 1 : 21

Vrouwenvereniging „Monica”

Emmeloord, 8 februari 1983

Het bestuur van de Stichting voor Jeugdzorg en Maatschappelijk Werk van de Nederlands Gereformeerde Kerken te Utrecht, geeft met diep leedwezen kennis van het overlijden van haar ere-voorzitter

PROFESSOR C. VEENHOF

Zowel voor de huidige Stichting, als haar voorgangster, de Stichting Gereformeerde Kinderbescherming te Ede, heeft hij, als medeoprichter en voorzitter zeer grote verdiensten gehad. Het werk der christelijke barmhartigheid lag hem na aan het hart en heeft mede zijn levensweg bepaald.

God trooste zijn kinderen.

„En ik hoorde een stem uit de hemel zeggen: Schrijft zalig de doden die in de Here sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest dat zij rusten van hun moeiten, want hun werken volgen hen na”. (Openb. 14 : 13)

Namens het bestuur,
Mr. C. W. Bakker, voorzitter
C. Geerse, sekretaris

Utrecht, 9 februari 1983

WILT U EEN GEZELLIGE EN GESLAAGDE VAKANTIE ???

Huur dan nu een bungalow of bespreek een mooie plaats op de camping. U zult zich er thuis voelen.

Informeer eens naar de mogelijkheden voor U bij:

RECREATIECENTRUM „ACKERSATE”

Harremaatweg 26 - Voorthuizen
03429-1274

TE HUUR

van particulier

HET LUXE

6 PERS. APPARTEMENT

In het Tirolerdorp Axams.

Tel. 01862-2596.

We zoeken voor ons kleine gezin, man: gepensioneerd accountant, vrouw: hulp behoevend, kerkelijk: Ned. Gereformeerd, wonend in een riant luxe appartement op 1e verdieping

EEN INWONEND HUISGENOTE

Met positieve christelijke levenshouding, ervaring op 't gebied van ziekenverzorging, bereid en in staat een helpende taak te vervullen. Naast opnemings in de woongemeenschap met de daarbij behorende verzorging zal ook een passende vergoeding worden toegekend.

Brieven: J. F. Arends, J. W. Racerstraat 51, 7514 AG Enschede, telef. 053-338810

Zingt dan de Heer, stemt allen in met ons die God lof geven; Hij schiep ons voor een nieuw begin, hoeveel wij ook misdreven. Hij riep ons uit de nacht in 't licht van zijn genadig aangezicht. In Christus is ons leven!
Gez. 169 : 6 (Liedboek)

Geboren:

JUDITH MARJOKE

Jan Bouma
Marianne Bouma-Mevius
Annemarie
Maaïke
Nynke

8 februari 1983
1231 ND Loosdrecht
Oud-Loosdrechtsedijk 122

Redactieleden:

Ir. A. W. Biersteker;
T. Hoekstra
Ds. H. de Jong;
Mr. dr. J. Meulink;
D. W. L. Milo;
Ds. E. R. Postma;
Drs. W. G. Rietkerk

Adres van de Redactie:

Ds. K. Muller,
Dovenetel 45,
8446 SH Heerenveen
Tel. 05130-20476

Kerknieuws en berichten over kerkelijke/christelijke activiteiten te zenden naar:

„Kerknieuws Opbouw”,
Brugakker 36 22,
3704 LP Zeist
Tel. 03404-50278

Advertenties en druk:

Drukkerij „Steenbergen”,
Nooitgedacht 3,
3701 AL Zeist
Tel. 03404-22452

Advertentieprijs:

40 ct per mm.
familieberichten
35 ct per mm.
Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

Administratie-adres:

Kon. Wilhelminalaan 38,
3956 TD Leersum
Tel. 03434-4288

Abonnementen:

Het aanvragen of opzeggen van abonnementen: uitsluitend bij de administratie. Abonnementen kunnen ieder moment ingaan, doch slechts per 31 december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot 15 november.

Abonnementenprijs:

f 42,- per jaar of f 22,- per halfjaar.
Buitenland f 50,- p. jaar of f 65,- per luchtpost.
Gironr. 404945 t.n.v.
Geref. Persver. Opbouw,
Brabantlaan 122,
2101 SK Heemstede
Tel. 023-285825

de vijverberg

prot.-chr. akademie voor HBO op g.g.,
bestaande uit SOCIALE AKADEMIE en
BEROEPSOPLEIDING TOT
VERPLEEGKUNDIGE
attendeert erop, dat er gelegenheid is

**zich aan te melden als student(e) voor de
part-time opleiding
(aanvang eerstvolgende cursus augustus 1983).**

Onze P.T.O. heeft twee studierichtingen:
• cultureel werk (waaronder kerkelijk
vormingswerk)
▪ maatschappelijk werk

Opleidingseisen: HAVO, VWO of MBO.

Wie dit diploma niet bezit, maar qua
kennissniveau denkt geschikt te zijn, kan aan
de akademie een **TOELATINGSEXAMEN**
afleggen.

Minimumleeftijd: 23 jr; met ervaring 21 jr.

N.B. voor de **dagopleiding** zijn zowel voor
de HBO-V als de SA nog plaatsings-
mogelijkheden

INFORMATIE:

de vijverberg

Padberglaan 1, Postbus 8071,
6710 AB Ede (Gld.), tel. (08380) 1.91.68

GLJC BROCHURES

De brochures kunnen gebruikt worden voor
gemeenschappelijke en individuele studie.

Leverbaar zijn:

- Het gebed - ds M. R. van den Berg
24 pag. f 3,75
- Vrijheid - P. C. v. Wijk, D. v. d. Molen e.a.
48 pag. f 4,50
- Jeugd en Seksualiteit
- P. C. van Wijk en D. van der Molen e.a.
100 pag. f 7,50
- Blijven bij de genade - ds G. v. d. Brink
32 pag. f 4,90
- Maleachi — dialoog tussen God en mens
- P. C. van Wijk en D. van der Molen e.a.
72 pag. f 7,50
- Belijden en Getuigen - ds M. R. v. d. Berg,
ds J. C. Janse, ds J. Meester
20 pag. f 4,50
- Verbonden zijn met Hem - ds M. R. van
den Berg
38 pag. f 6,—
- Geweld en Agressie — div. auteurs
36 pag.
(Herdruk bij voldoende belangstelling)

Bestellen bij: C. J. van Dijke,
Marterlaan 2,
2116 EX Hilversum
postgiro: 3910300

De brochure kan gebruikt worden voor
gemeenschappelijke en individuele studie.

GLJC

Gereformeerd Landelijk Jeugdcomité

Een uitgave van het
Gereformeerd Lande-
lijk Jeugd Comité in samenwerking met
Buljten & Schipperheijn te Amsterdam.

Stichting Signaal Beheer

De S.S.B. exploiteert een boerderij in
Friesland voor de zeilkampen van de
Stichting Signaalkampen. In het voor-
en naseizoen is de boerderij te huur
voor 'weekends' en werkweken voor
b.v. jeugdverenigingen en scholen. Het
hele jaar door is er opslagruimte

Stuur een kaartje naar onderstaand
adres voor meer informatie.

- kampeerboerderij
 - opslag boten / caravans
- HEEG (Fr.)

Postbus 677, 2600 AR Delft, 050-136367

Als U een camping zoekt,
waar U als christen Uwzelf
kunt zijn,
kom dan met Uw gezin
of groep naar

Evangelische Camping
„t BELOOFDE LAND”.

Bosweg 17 - 3781 NG Voorthuizen
Telefoon 03429 - 2942.

DRENTE

RIANT VAKANTIEAPP.

in rustig en fraai gelegen woon-
boerderij.

2 sl.k., 6 pers., c.v., t.v., terras,
speelweide.

f 375,— per week.

Tel. 05986 - 501.

Voor al uw

handels- en familiedrukwerk - boeken folders enz.

is uw adres

DRUKKERIJ „STEENBERGEN”

Nooitgedacht 3 — 3701 AL Zeist

U kent de plaatsen...

Jeruzalem, Bethlehem, Nazareth, Capernaum,
Galilea, Jericho, de Dode Zee...

Plaatsen die u kent uit de Bijbel, die u
misschien wilt zien. Die u in ieder geval kunt zien.

De mogelijkheden in 1983 zijn:

- 15-daagse rondreis Israel en de Woestijn f 3055,—
vertrek 15/04, reisleiding Ds. J. de Vreugd
- 17-daagse jeugdreis Israel
en de Sinai Woestijn f 3050,—
vertrek 25/07, reisleiding Ir. J. v.d. Graaf
- 15 daagse rondreis Jeruzalem en Galilea f 2560,—
vertrek 07/10, reisleiding Ds. A.W. v.d. Plas
- Speciale 15-daagse reis voor gehandicapten
vertrek 15/10, reisleiding Ds. A. v.d. Veer

Vraag het uitgebreide
programma aan bij:

**ISRAEL
BIJBELREIZEN**

Vredeweg 22, 1505 HH Zaandam, tel. 075-157751

**Geef
een
(kinder)
bijbels
antwoord!**

Kinderen vragen naar de waarheid.
Daarom woedt juist om hen een hevige
geestelijke strijd. Ook in Oost-Europa.
Laten wij hen het evangelie in handen
geven. In de vorm van een kinderbijbel.
Stichting "Antwoord" (al 10 jaar werkzaam
in het Oostblok) wil er 100.000 kinderbijbels
heen brengen. Namens u. Prijs per
exemplaar: f 20,— (inclusief vervoer).
Als u nou eens een kind antwoord gaf...
Antwoord op de vraag naar de waarheid.

GIRO 1166

**stichting
antwoord**

Comite van aanbeveling:
Prof. Dr. Ir. J. van Bommel
Nel. Benschop
Henk Binnendijk
Cornelis Boom
Gert D. J. J. J. J.
Prof. Dr. C. Graafland
Glen Karsen

Postbus 198, 4700 AD Roosendaal